

Rareses

Ramon Amigó Anglès

És a dir, coses que no es veuen gairebé mai, que són tan inusuals que sembla impossible que puguin passar, com que en un autobús de servei urbà, que va ple —com de costum— amb gent dreta perquè no hi ha seient per a tothom, en una de les parades hi puja encara un individu que té l'aspecte de ser vell, i que hi hagi un noi jove que va assegut, que s'aixeca i ofereix el seient al jaiet. L'home l'accepta, agraeix el gest amable i educat, i argumenta que admet l'ofertament perquè va bon tros lluny.

I aquesta raresa —no em direu que no ho sigui— va acompanyada d'una altra de gairebé simultània, encara més significativa. El noi que ha sacrificat la seva comoditat per la comoditat d'un congènere —ja he dit que era jove—, potser de vint o vint-i-dos anys, i es posa a parlar amb un segon xicot que sembla que és company seu. El primer, el que s'ha aixecat, és del país i parla en la llengua del país. I l'altre, el seu company, és foraster, de terra estranya, és a dir, estranger, i parla en castellà. Conversen a l'entorn de temes esportius, primer de bàsquet i passen després a parlar d'esquí. No sembla que ells siguin practicants d'aquests esports, però s'hi interessen. Aviat baixen del vehicle. Aquesta conversa bilingüe, cadascú en la seva llengua, s'ha produït amb tota naturalitat, amb fluïdesa, sense cap entrebanc, sense haver de repetir cap expressió, ni l'un ni l'altre, cosa que vol dir que els dos saben totes dues llengües. Per part del noi que s'havia aixecat, l'actitud, parlant amb l'altre, ha estat adequada, correcta, prou educada: la que hauria de tenir tothom que es vulgui fer respectar.

La pregunta que es fa aquell vellet que ha estat testimoni d'aquesta conversa és per què el foraster, que deixa comprendre que sap la llengua del país on ha anat a viure i segurament a estudiar o a guanyar-se la vida, per què s'obstina a no passar-se a l'altra llengua, a la del país d'arribada, una llengua que es veu clar que també sap? Per què en aquest punt no exerceix de persona ben educada i respectuosa? I solidària amb aquells que l'han acollit, independentment que algú pugui esgrimir que l'han acollit interessadament, perquè faltava mà d'obra. O potser ha hagut de ser acollit forçadament, pot pensar un altre, si ha arribat —ell o els seus pares— com a funcionari de l'Estat espanyol.

L'avi comprendria que no es veiessin amb pit —ni amb ganes— de canviar de llengua paral·lelament al canvi de residència —que per canviar de país sí que s'hi veuen— la gent que arriba ací quan ja enfila la senectut. Però la gent jove quan, tenint aptituds intel·lectuals suficients —o no?— s'hi resisteix deu ser que li bull alguna altra cosa per dintre el pensament o que té pòsits tèrbols al fons de l'ànima.

El vellet no se sap respondre la pregunta que s'ha plantejat no fa gaire i no se la sap treure del cap. Segurament que m'ho ha explicat per veure si així deixava de pensar-hi i no calia que continués embrancant-se en comparacions —sovint odioses— del que va passar —posem per cas— a l'Àfrica amb tants colonitzadors europeus que hi van anar per aprofitar-se'n i que ho justificaven amb l'argument fal·laç —vull dir trampós— de la culturalització; i a l'Amèrica qualificada de llatina on els destralers castellans no van aconseguir —segons es nota ara— d'esborrar del tot les llengües indígenes —tal com tenien ganes de fer, i s'hi van esmerçar a fons—, com l'aimara, el guaraní, el quítxua —que ara fa l'efecte que rebroten, no sé amb quin vigor— malgrat tots els esforços contundents que hi van posar, i a despit de l'acció "culturalitzadora" de jesuïtes i altres ordes que s'hi van establir, i que contemplaven, segurament complaguts, l'activitat depredadora dels nouvinguts, arribats just una mica abans que ells, que també ho eren.

El vellet pensa que ell ja no ho veurà, però que potser els seus néts, o els seus besnéts, si un dia les coses milloren tal com ell desitja que millorin, arribaran a trobar-se amb una llengua nostra socialment recuperada del trauma que ara va suportant, i respectada fins i tot pels altres habitants de la península —sobretot els que tenen veu cantant política—, molts dels quals —que no tots—, fins ara, han fet gala d'un comportament tristament negatiu. Aquest pensament l'il·lusiona i es disposa a acaronar-lo fins que mori, resignat i tranquil, amb una confiança així. »